

Ghid de aplicare a unor metode educative pentru o mai buna insertie sociala

CUPRINS

- 1. Tipuri de categorii/ medii sociale care necesită incluziune socială**
- 2. Modalități de realizare a incluziunii sociale pentru diferite categorii (medii sociale defavorizate, persoane cu dizabilități, cazuri de violență în familie/abuzuri, comportamente antisociale, etc)**
- 3. Exemple de studii de caz pentru categoriile mai sus-menționate**
- 4. Medierea conflictelor în situații specifice de incluziune socială – exemple**
- 5. Tipuri de activități non-formale și informale adaptate pentru incluziune sociala**
- 6. Bibliografie**

1. TIPURI DE CATEGORII/ MEDII SOCIALE CARE NECESITĂ INCLUZIUNE SOCIALĂ

Incluziunea socială vizează grupurile vulnerabile din societate care sunt marginalizate, lipsite de drepturi, oportunități și resurse:

- persoanele sărace din mediul urban, mai ales tinerele și femeile, care sunt afectate de problemele cauzate de șomaj și sărăcie; deoarece sunt mai mult de 200 de milioane de tineri care trăiesc în sărăcie la nivel global, există o nevoie clară de a-i sprijini;
- persoanele care suferă de boli cum ar fi HIV / SIDA, boli care aduc sărăcie, orfani, marginalizează oameni și îi stigmatizează atât pe cei afectați, cât și familiile acestora;
- persoanele cu handicap sau boli mentale, care sunt o categorie defavorizată, neputând să se implice în societate ;
- familiile cu șomeri sau venituri mici, aflate într-o situație fără ieșire, care duc în mod inevitabil la abandon școlar, șomaj , sărăcie, boli;
- membrii unor grupuri dezavantajate, cum ar fi femeile, copiii, minoritățile etnice, homosexualii și lesbienele, persoanele în vârstă, care sunt la fel de vulnerabile, fiind excluse de o societate cu prea multe prejudecăți;
- intelectualii, oamenii de știință sunt marginalizați din cauza opiniilor lor controversate pe diferite teme;
- victimele violenței în familie, în majoritatea cazurilor femei și copii, care pot fi salvate din izolarea lor. Aceste persoane sunt reintegrate în societate și sunt adevărați învingători;
- persoanele cu cerințe speciale, CES, și imigranții care sunt izolați și adesea marginalizați.

2. MODALITĂȚI DE REALIZARE A INCLUZIUNII SOCIALE PENTRU DIFERITE CATEGORII (MEDII SOCIALE DEFAVORIZATE, DIZABILITĂȚI, CAZURI DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE/ABUZURI, COMPORTAMENTE ANTISOCIALE, ETC.)

Incluziunea socială, asigurarea drepturilor fundamentale ale fiecărui individ sau grup social, poate fi realizată în mai multe moduri:

- promovarea accesului la educație pentru adulții care provin din medii defavorizate;
- prevenirea abandonului școlar și a analfabetismului (în special în rândul romilor, a persoanelor cu handicap și a celor care provin din familii cu venituri reduse). În unele cazuri menționate mai sus se poate apela la forme alternative de educație, cum ar fi învățământul la domiciliu prin studiu independent sau cu ajutorul unui îndrumător;
- utilizarea unor strategii care transformă procesul de învățare într-o activitate eficientă și plăcută. Acest lucru presupune și o investiție în infrastructură și în echipamentele din școli, pentru a crea un mediu de învățare adecvat;
- formarea unor directori competitivi pentru unitățile de învățământ, a unor cadre didactice bine pregătite, care să promoveze un învățământ de calitate;
- propunerea desfășurării unor cursuri de calificare în școlile cu un anumit profil;
- stimularea dezvoltării personale și profesionale pe tot parcursul vieții, prin dobândirea de noi competențe și abilități;
- implicarea tuturor partenerilor într-un dialog, pentru întărirea relațiilor dintre reprezentanții comunității locale și cei ai societății civile;
- dezvoltarea unor alternative, cum ar fi sistemul privat de învățământ ;
- promovarea învățării pe tot parcursul vieții pentru dezvoltarea carierei, dar și pentru o dezvoltare personală ;

- implicarea persoanelor din aceste categorii în proiecte, în care pot aplica toate cunoștințele dobândite.

3. EXEMPLE DE STUDII DE CAZ PENTRU CATEGORIILE MAI SUS - MEȚIONATE

3.1 FACTORI DE RISC PRIVIND ACCESUL LA EDUCAȚIE AL PERSOANELOR PROVENIND DIN MEDII DEFAVORIZATE

Obiective:

- identificarea oportunităților educaționale pentru persoanele care provin din medii sociale defavorizate și stabilirea așteptărilor acestora;
- stabilirea nivelului de pregătire școlară a acestor persoane și determinarea factorilor de risc implicați în educarea și pregătirea lor profesională .

3.2 REINSERȚIA SOCIALĂ A PERSOANELOR FĂRĂ ADĂPOST

Obiective:

- studierea trăsăturilor specifice care definesc acest fenomen generat de adulții fără adăpost;
- identificarea mecanismelor de producere, susținere și dezvoltare a fenomenului;
- evidențierea factorilor de risc.

3.3 STUDIU DE CAZ PRIVIND SCHIMBAREA ATITUDINII ANGAJATORILOR FAȚĂ DE PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI

Obiective:

- dezvoltarea mijloacelor specifice de evaluare pentru persoanele cu handicap și prezentarea unui feedback constant al activității lor;
- creșterea motivației pentru dezvoltarea personală și profesională;
- formarea unor specialiști pentru consilierea și orientarea profesională a persoanelor cu dizabilități.

3.4 PERSOANELE CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE

Persoanele care sunt clasificate CES, adică persoanele care nu sunt cuprinse în nicio formă de învățământ și nu se află nici în câmpul muncii, au nevoie de instrucțiuni clare, îndrumare constantă, explicații suplimentare pentru a-și îndeplini sarcinile.

Obiective:

- identificarea principalelor caracteristici care definesc acest nou fenomen;
- analiza diferențelor care apar în ceea ce privește acest fenomen și care diferă de la o țară la alta;
- creșterea motivației pentru dezvoltarea personală și pentru o mai bună inserție socială.

3.5 IMIGRANȚII

Imigranții sunt persoane cu nevoi educaționale speciale.

Obiective:

- identificarea unei posibile inserări în câmpul muncii (prin obținerea unei calificări sau prin absolvirea unei școli);
- studierea argumentelor și a contextului socio-economic al imigranților pentru o incluziune socială mai bună;
- implicarea imigranților în cursuri de formare și într-o educație profesională;

- evidențierea factorilor de risc pentru grupurile izolate de imigranți, pentru a investi mai mult în programele de integrare.

4. MEDIEREA CONFLICTELOR ÎN SITUAȚII SPECIFICE DE INCLUZIUNE SOCIALĂ - EXEMPLE

4.1 DISCRIMINAREA FEMEII LA LOCUL DE MUNCĂ

Medierea include:

- campanii mass-media, realizarea unui ghid de bune practici, participarea la cursuri de pregătire și dezbateri pe această temă cu scopul de a schimba legislația, participarea la un dialog social cu diverși parteneri, schimburi de idei cu experți din țările cu experiență în domeniu.

4.2 NUMĂRUL MIC AL ANGAJAȚILOR ÎN COMUNITĂȚILE ROME ȘI NIVELUL SCĂZUT DE CALIFICARE PROFESIONALĂ ÎN RÂNDUL POPULAȚIEI DE ETNIE ROMĂ

Medierea include:

- realizarea incluziunii sociale a populației de etnie romă prin facilitarea accesului acestora la serviciile publice (educație, locuri de muncă, asistență medicală, protecție socială);
- încurajarea participării active a populației rome la diferite activități organizate de comunitatea locală, precum și numirea unor reprezentanți ai acestora în structurile locale;
- promovarea unor strategii de protecție socială și diminuare a sărăciei.

4.3 ORFANII CARE PĂRĂSESC INSTITUȚIILE DE OCROTIRE SOCIALĂ ȘI NU MAI BENEFICIAZĂ DE PROGRAME DE PROTECȚIE SOCIALĂ

Medierea include:

- asigurarea unei locuințe și oferirea unor locuri de muncă tinerilor proveniți din aceste instituții;
- dezvoltarea unor deprinderi de conviețuire socială , care sunt necesare unei vieți autonome;
- inserția socio-profesională a tinerilor după plecarea lor din centrul de formare;
- integrarea socială, profesională și culturală a imigranților și a romilor.

5. TIPURI DE ACTIVITĂȚI NON-FORMALE ȘI INFORMALE ADAPTATE PENTRU INCLUZIUNEA SOCIALĂ

Potrivit Comisiei Europene, există trei tipuri de învățare:

- formală (care are loc în instituțiile de formare),
- non-formală (care implică activități extrașcolare) și
- informală (care nu este în mod necesar o învățare cu o finalitate clară).

Educația non- formală și cea informală sunt la fel de importante în școală, deoarece acestea facilitează dobândirea de competențe diferite, care, pe lângă educația formală, contribuie la dezvoltarea personală.

Învățarea non-formală, spre deosebire de învățarea formală, are o serie de caracteristici:

- implică învățarea din experiență și transferul de cunoștințe precum și învățarea de la alte persoane;
- are o finalitate clară, elevii își pot stabili singuri obiectivele;

- include mai multe activități practice, lucrul în echipă și implicarea în activități de voluntariat;
- implică elevii în activități practice de învățare;
- este centrată pe elev și pe nevoile acestuia de formare și le identifică pentru a se adapta mai bine la procesul de învățare;
- este adaptată la grupul comunitar și/ sau la individ și implică o învățare în ritm propriu;
- este structurată și organizată, are obiective bine fixate și necesită o gestionare eficientă a resurselor;
- implică o activitate de învățare care poate fi cuprinsă într-un curriculum, activitate care să conducă la rezultate concrete, obținute într-o anumită perioadă de timp (de multe ori mai scurtă decât în cazul educației formale);
- se bazează pe metode de învățare activă/ interactivă;
- sprijină dezvoltarea personală a indivizilor/ grupurilor;
- implică acumularea de cunoștințe noi, dar și folosirea celor dobândite anterior.

Ca și alte tipuri de învățare, învățarea non-formală permite acumularea de noi cunoștințe, abilități și noțiuni, ceea ce înseamnă că conținutul său poate fi oricând actualizat sau îmbunătățit; acest lucru implică extinderea învățării în spațiu și timp.

Există mai multe activități non-formale, care pot fi aplicate cu succes pentru incluziunea socială, cum ar fi: origami, pictura, sculptura, cursuri de dans, expoziții de fotografie, teatru, pantonima, proiecte ecologice, proiecte de educație civică, excursii, activități socio-culturale, întreceri sportive, concursuri de artă, activități în aer liber, activități de grup menite să contribuie la dezvoltarea socio-profesională a elevului.

Învățarea informală, spre deosebire de învățarea formală:

- nu are nici o programă sau metode recomandate;
- se desfășoară într-un cadru mai larg;
- implică o mai mare flexibilitate sau libertate pentru cursanți;
- cuprinde elevii care nu sunt implicați în mod conștient în procesul de învățare, deoarece învățarea informală este în mare parte invizibilă;

- vizează acumularea de cunoștințe generale, nu specifice;
- lasă elevului posibilitatea de a-și însuși anumite atitudini, de a exterioriza un tip de comportament și de a interioriza valori, conturându-se astfel profilul său psihosocial;
- este un mod de a învăța cu aspecte multidisciplinare, informațiile provenind din diverse domenii de activitate, completând cunoștințele asimilate și pregătirea practică prin alte forme de educație.

Exemple de activități informale, care ar putea fi utilizate pentru incluziune socială sunt: activități educative în aer liber, activități de voluntariat, implicarea adulților în proiecte europene și mobilități internaționale, excursii, facilitarea accesului la mass-media, camping cu prietenii, găsirea unor noi oportunități de a face schimb de cunoștințe.

Această formă de educație capătă amploare prin expunerea subiectului la mai multe influențe educaționale, în principal din mass-media și din mediul comunitar. Acest lucru implică dezvoltarea substratului cultural și mărirea beneficiilor educaționale și de formare pe care le aduce expunerea la informație, ceea ce are ca rezultat final dezvoltarea nivelului cultural al educabilului.

6. BIBLIOGRAFIE

---

1. Buceanu, M., Duminică, G., s.a., Manual integrat, Incluziunea grupurilor vulnerabile prin centre comunitare, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, 2007-2013.
2. Conclusioni del Consiglio, del 22 maggio 2008, sull'istruzione destinata agli adulti, Gazzetta ufficiale, C 140 del 6.6.2008.
3. Gavra V. B., Politicile de incluziune socială pentru persoanele fără adăpost. Studiu de caz în Baia Mare, Satu Mare și Zalău, Oradea 2010.
4. Incluziune și excluziune. Studii de caz asupra comunităților de romi din România editura institutului pentru studierea problemelor minorităților naționale KRITERION, Cluj-Napoca, 2009.
5. Ludușan M; Ludușan A. M., Sistemul de asistență socială, Alba Iulia, 2005.
6. Mascherini, M., Salvatore, L., Meierkord, A., Jungblut, J., “Young people not in employment, education or training: characteristics, costs and policy responses” - Fondazione europea per il miglioramento delle condizioni di vita e di lavoro, Report: ef1254, 22 October, 2012.
7. Munteanu, A.; Sagebiel, J., Practici în asistența socială, Ed. Polirom, Iași, 2007.
8. Proiectul Phare 2006 „Asistența tehnică pentru promovarea campaniei naționale de conștientizare în domeniul incluziunii sociale”, Activitatea nr. 5. Evaluarea impactului campaniei Subactivitatea 1 Elaborare, distribuție, colectare și analiză chestionare de evaluare; Raport de cercetare privind identificarea obiectivelor prioritare în domeniul incluziunii sociale pentru perioada 2010-2012, București, 2009.
9. <http://www.nonformalii.ro/concepte>
10. www.asociatia-profesorilor.ro/educatia-informala.

